Valtion talousarvioesitys 2022

Omaishoidon toimivuus ja kehittämistarpeet

Kunta- ja terveysjaosto 9.11.2021

Matti Mäkelä
projektipäällikkö
Omaishoitajaliitto ry

Hyviä uutisia hoivakriisin ratkaisemiseksi!

Kuka on omaishoitaja?

Omaishoitaja **on henkilö, joka pitää huolta perheenjäsenestään tai muusta läheisestään, joka sairaudesta, vammaisuudesta tai muusta erityisestä hoivan tarpeesta johtuen ei selviydy arjestaan omatoimisesti.**

Omaishoitajaliitto

Lähde: Suomen omaishoidon verkosto

4/2021

Omaishoito lukuina

Pääasiallisia auttajia

350 000[1]

Sopimusomaishoitajia*

50 000[2]

Sopimusomaishoitajista 70 % naisia[3]

*Omaishoitaja on tehnyt sopimuksen kunnan kanssa.

80 % hoivasta on läheisten vastuulla[4]**.**

Lähteet: **1** Kansallinen omaishoidon kehittämisohjelma. Raportteja ja muistioita (STM) 2014
2 Sotkanet-tietokanta 2019 **3** Omais- ja perhehoidon kehitys vuosina 2015-2018 **4** Hoffmann, F. and Rodrigues, R. 2010. Informal Carers: Who Takes Care of Them? European Centre for Social Welfare Policy and Research, Vienna. Policy Brief April 2010.

4/2021

Omaishoitajaliitto

Omaishoitajaliitto

Mutta ei hinnalla millä hyvänsä

- Omaishoitajalla tulee olla aito oikeus valita, kuinka suuren osan hoivatehtävästä hän ottaa vastuulleen.
- Hoivapaikka tai kotiin tuotavat palvelut on järjestettävä ilman kohtuutonta viivytystä ja kustannuksiltaan kohtuullisina.
- Omaishoitajan on voitava luottaa, että hänen ei tarvitse jatkaa hoivatehtävässään silloin, kun se ei enää ole tarkoituksenmukainen ratkaisu hoitajalle, hoidettavalle tai molemmille.

1. Kansallinen omaishoidon ohjelma

- Kansallinen omaishoito-ohjelma (KOHO) tulee päivittää.
- Omaishoidon kehittämiseen tarvitaan rakenteellisia, toiminnallisia ja lainsäädännöllisiä muutoksia useilla yhteiskuntapolitiikan alueilla.
- Omaishoidon toimintapolitiikkaa on kehitettävä määrällisesti ja sisällöllisesti hyvinvointialue -toimintaan siirryttäessä. Ilman omaishoitoa tukevien toimintakäytänteiden uudistusta ja kehittämistä, rakenneuudistus ei pääse tavoitteisiinsa.

2. Lainsäädäntöuudistuksia

- Ansiotyön, omaishoidon ja sosiaaliturvan yhdistämiseen on luotava toimivat käytännöt.
  - Selvitystarve Kela- korvauksen kustannusvaikutuksista tilanteissa, joissa omaishoitajalle tulee ansiomenetyksiä läheisensä hoidon vuoksi.

- Omaishoitajien huomioiminen asiakasmaksulain toisen vaiheen uudistuksessa ja laajemmin sosiaaliturvauudistuksessa.

- Laki omaishoidon tuesta tulee päivittää.

3. Sopimusomaishoidon uudistaminen

- Omaishoitajat ovat eriarvoisessa asemassa, koska omaishoidon tuen saatavuus ja palveluiden sisältö vaihtelevat kunnittain.
- Sopimusomaishoitoon tarvitaan valtakunnalliset kriteerit, jotka mahdollistavat pääsyn tuen piiriin ajoissa.
- Omaishoitajat pitävät keskimääräistä tuen tasoa (440 euroa/kk) erittäin pienenä suhteessa hoitovastuuseen. Tuen ja palvelukokonaisuuden tulee kannustaa omaishoitoon.

4. Resurssit

- Palveluvajeet ja kuntien määrärahaniukkuus omaishoidon tukemisessa kuormittavat omaishoitajia. Omaishoidettavien ja hoitajien tarvitsemiin palveluihin on kohdennettava enemmän resursseja.
- Omaishoitoon tarkoitetut rahat valuvat osittain toisaalle. Tarvitaan seuranta ja arviointi omaishoitoon kohdistetuille valtionosuuksille.

Sijoittamalla omaishoitoon…

- vastataan hoivan haasteisiin; väestön ikääntyminen, hoitajapula, palvelujen laatu.
- tuetaan ihmisten mahdollisuutta asua omassa kodissaan.
- edistetään ansiotyön ja omaishoidon yhteensovittamista.
- valtio ja kunnat/hyvinvointialueet säästävät vaihtoehtoiskustannusten valossa.

Omaishoito on kunnalle edullista

Ikääntyneiden tehostettu
palveluasuminen
n. 63 000 €/v

Omaishoito
n. 12 000 €/v

Kustannukset kunnalle vuodessa, kun omaishoidon palkkio keskimäärin 440 €/kk, omaishoitajalla 3 vapaavuorokautta/kk, jolloin hoidettava tehostetussa palveluasumisessa (186 €/vrk).

Lähteet: Linnosmaa ym. 2014, Omaishoidon tuki. Selvitys omaishoidon tuen palkkioista ja palveluista kunnissa vuonna 2012. THL raportti 9/2014.
Kuuden suurimman kaupungin yksikkökustannukset vuonna 2019, www.kuusikkokunnat.fi.

4/2021

Omaishoitajaliitto

Omaishoitajaliitto

Suomessa tarvitaan onnistumisia 2020 – luvulla
Kiitos, kun mahdollistat niitä omaishoitajille!

